

แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
Guidelines for Student Affairs Administration of School Administrators
Under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2

ณพิชญ์ ประพันธ์พจน์¹ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี^{1,2}

Naphich Parphanphoj¹ and Pongsak Ruamchomrat²

Kanchanaburi Rajabhat University^{1,2}

Corresponding Author, Email: dookaw2528@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียน และแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 276 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่มจำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของกรงคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

* ได้รับบทความ: 20 มิถุนายน 2566; แก้ไขบทความ: 24 พฤศจิกายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 15 ธันวาคม 2566

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน และด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันจัดประชุม เพื่อวางแผนการดำเนินงานและจัดทำคู่มือ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ 2) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนควรร่วมกันกำหนดขอบข่ายของงาน และประเมินผลความพึงพอใจ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการวางแผนการจัดกิจกรรม กำกับ ดูแล รักษา ระเบียบวินัย และความประพฤติของนักเรียน 4) ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการประชุมวางแผน ประสานงาน และกำกับติดตามการดำเนินงาน 5) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีการสอดแทรกการส่งเสริมประชาธิปไตยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และ 6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการวางแผน การสรุปกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ และประเมินผลทุกปีการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักเรียน; แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study the administration of student affairs and the guidelines for student affairs administration of school administrators under the Office of Kanchanaburi Primary Education Service Area 2.

The samples consisted of school administrators and teachers under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 2, consisted of 276 people random sampling according to school size and key informants, 8 people discussions by choosing a specific. By analyzing the index of inspection ability of frequently asked questions Krathong. Find the question section that has a verifiability index equal to 1.00. Analyze and analyze the sentiment confidence coefficient by using Cron's alpha coefficient method. Data can be obtained to obtain the belief value. Of course, the whole version is equal to 0.88 and the group's data recording form. Compiled statistics are elements that have standardized and content-quantitative parts.

The findings were as follows:

1. Administration of student affairs of school administrators under the office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 2 in was at a high level. On a side-by-side basis, it was found that. They practiced at a high level in all aspects. Sorted in descending order of average, namely, operation of the student support system and the promotion and development of students to have discipline, morality and ethics, followed by the promotion of democracy in school. Assessment of student affairs performance Administration of student affairs and student affairs planning, respectively.

2. Guidelines for the administration of student affairs of school administrators are as follows: In the administration of student affairs, school administrators and student affairs jointly organize a meeting. to plan operations and prepare manuals Regulations on the administration of student affairs should collectively define the scope of work and evaluate satisfaction In terms of promoting and developing students to have discipline, morality, ethics, planning activities, supervising, maintaining discipline and student behavior. Regarding the student support system, there are planning meetings, coordination and supervision of operations. Regarding the promotion of democracy in schools, democracy promotion was inserted in all subject areas. support activities that promote democracy and the evaluation of student affairs performance is planned Summarizing activities and projects and evaluating them every academic year.

Keywords: Student affairs; Guidelines for students; Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2553 : 2) มาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาไว้ดังนี้ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การพัฒนาทางด้านการศึกษานั้นถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้รัฐสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการ

ศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญในด้านความรู้และด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ว่า การพัฒนาการศึกษาเริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 65) โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอน ตามประกาศกฎกระทรวงราชกิจจานุเบกษา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้ สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่บริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา , 2550 : 29) ซึ่งงานบริหารงานกิจการนักเรียนจัดอยู่ในขอบข่ายของการบริหารงานทั่วไป ถือว่าเป็นสิ่ง สำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีแนวทางการดำเนินงานการบริหาร กิจการนักเรียนตามกรอบนโยบายการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน จากการศึกษาแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ได้ระบุสถานการณ์เสี่ยงด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พฤติกรรมเสี่ยงที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ มี เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ปัญหายาเสพติด คุณธรรมจริยธรรมลดลง ใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง ก่ออาชญากรรม งานกิจการนักเรียนจึงเป็นงานที่มีความสำคัญมีส่วนช่วยในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเป็นงานที่มีความ เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2560 : 16-17) การบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ยังพบปัญหาด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคโควิด-19 การจัดการศึกษาได้หยุดชะงักลง การจัดการเรียนไม่สามารถจัดการศึกษาภายใน สถานศึกษาได้ จึงได้ปรับการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบต่าง ๆ 5 รูปแบบ ตามนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ ส่งผลให้ครูไม่ได้ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดจึงขาดการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและปัญหาเศรษฐกิจที่หยุดชะงักในสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคโควิด-19 ยังส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนในด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางการบริหาร งานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กาญจนบุรี เขต 2 และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารกิจการนักเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 981 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 276 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

1.3 ผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหารงานกิจการนักเรียน ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1. แบบสอบถาม และ 2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมี 6 ด้าน

2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับประเด็นคำถามแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งมี 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

3) คุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามทุกข้อกระทงคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของกระทงคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 276 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานกิจการนักเรียน ครูผู้สอนกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่มีต่อแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4.2 การวิเคราะห์การบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981 : 195)

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานกิจการงานนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวม ดังตารางที่ 1

การบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.33	0.41	มาก
2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	4.37	0.45	มาก
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.49	0.41	มาก
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.49	0.36	มาก
5. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.45	0.40	มาก
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.39	0.42	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.36) และด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.41) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.40) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.42) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.45) และด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีดังนี้ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนร่วมกันจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบ รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนควรร่วมกัน กำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักเรียน และประเมินผลความพึงพอใจขอบข่ายของงาน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย

คุณธรรม จริยธรรม กำกับดูแลรักษาระเบียบวินัยและความประพฤติของนักเรียนทุกระดับชั้น และกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการประชุมวางแผน ประสานงาน และกำกับติดตามการดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีการสอดแทรกการส่งเสริมประชาธิปไตยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนมีการวางแผน ขั้นตอนการสรุปกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ และประเมินผลในรูปแบบของคณะกรรมการทุกปีการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน อีกทั้งผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสันต์ สิงห์รักษ์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินการกิจการนักเรียน ควรรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มีการประชุมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การวางแผนงานนั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่ต้องวางแผนเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 33) กำหนดให้การวางแผนงานกิจการนักเรียน เป็นการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน การรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน การเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและการปรับปรุงระเบียบแนวปฏิบัติให้เป็นปัจจุบัน รวมถึงการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561 : 42) ซึ่งได้สรุปความหมายไว้ว่า การวางแผนงานกิจการนักเรียนเป็นการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน

การรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน การเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและการปรับปรุงระเบียบ และแนวปฏิบัติให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและงานกิจการนักเรียนควรร่วมกันกำหนดขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของงานกิจการนักเรียน และจัดประชุมเพื่อชี้แจงขอบข่ายของงาน และควรสนับสนุนให้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นคนดีมีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมเติมเต็มคุณภาพของผู้เรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 34) กำหนดให้ การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียนการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง การวางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน และสอดคล้องกับ กุสิณา รอดทอง (2561 : 25) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ นอกห้องเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่จะต้องจัดให้กับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นคนดีของสังคมต่อไป

2.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้งานกิจการนักเรียนวางแผนงานและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรกำกับดูแลในเรื่องการรักษาระเบียบวินัยและความประพฤติของนักเรียนทุกระดับชั้น และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับ กุสิณา รอดทอง (2561 : 10) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่กำหนดให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามแบบที่โรงเรียนจัดไว้ มีความสำคัญต่อตนเอง สังคม สถาบันและประเทศชาติ เพราะวินัยเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องช่วยให้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และสอดคล้องกับอรรถชัย กาทอง (2564 : 7) ได้สรุปว่า การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้จัดประชุมเพื่อวางแผน และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ควรสนับสนุนการดำเนินงานในการส่งเสริม

และแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างมีวิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ ควรดำเนินการอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน เพื่อจะสามารถช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เบญจพร สมุทรเศรษฐ (2555 : 15) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558 : 4) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน

2.5 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้จัดกิจกรรมโดยสอดแทรกการส่งเสริมประชาธิปไตยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องประชาธิปไตยนั้นเป็นการปูพื้นฐานประชาธิปไตยให้กับนักเรียน สอดคล้องกับ กมลศิษฐ์ ชลมนัสสรณ์ (2562 : 10) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การส่งเสริมประชาธิปไตย เป็นกระบวนการเรียนรู้ประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้สังคมและชุมชนเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 37) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นการจัดทำแผนงานโครงการ ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนงานขั้นตอนการดำเนินงาน การสรุปกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ตามแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินผลการดำเนินงานนั้น ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของการดำเนินงานที่ช่วยชี้วัดความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สวภพ เทพสิกุล (2559 : 79) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การประเมินผลในการบริหารงานกิจการนักเรียนมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา และพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณภาพ โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนครอบครัวและชุมชนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลจากการดำเนินตามกิจกรรมในขอบข่ายกิจการนักเรียน โดยความมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน และสอดคล้องกับ อรรถชัย กาหลง (2564 : 7) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน เป็นการวางแผนประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ การวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน การนำผลการวิเคราะห์ไปจัดทำรายงานผลการดำเนินการ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานและรายงานการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนต่อไปได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน การกำกับดูแลการรักษาระเบียบวินัย และความประพฤติของนักเรียนทุกระดับชั้น เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียนรู้จักระเบียบ ข้อบังคับ และรู้จักวิธีปฏิบัติตนต่อชุมชนและสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน

จากแผนภาพที่ 1 แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สามารถนำแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ (system approach) ตามแนวคิดทฤษฎีของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) โดยแนวคิดดังกล่าวกล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์กรระบบเปิด ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการแปรรูป (Transformation Process) ผลผลิต (Outputs) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และสภาพแวดล้อม (Environment) จึงสามารถวางแผนการบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันจัดประชุม เพื่อวางแผนการดำเนินงาน และรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนควรร่วมกันกำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักเรียน และประเมินผลความพึงพอใจขอบข่ายของงาน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม กำกับดูแลรักษาระเบียบวินัยและความประพฤติของนักเรียนทุกระดับชั้น ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการประชุมวางแผน ประสานงาน และกำกับติดตามการดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีการสอดแทรกการส่งเสริมประชาธิปไตยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนมีการวางแผน ขั้นตอนการสรุปกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ และประเมินผลในรูปแบบของคณะกรรมการทุกปีการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลสิทธิ์ ชลมนัสสรณ์. (2562). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 35. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). เพาะเย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กุสินา รอดทอง. (2561). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- คมสันต์ สิงห์รักษ์. (2560). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: เจเอสการพิมพ์.

- เบญจพร สมุทรเศรษฐ. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ภาคนิพนธ์ครู
ศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สวภพ เทพสุกุล. (2559). แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพัน
ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 10. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2550). กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ
การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2562). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2560 (ปรับปรุง พ.ศ.2562).
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2562). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี.
(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรรถชัย กาหลง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Best, J. W. (1981). Research in education (4th ed.). Englewood Cliff: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.